

in eosdem statuta, et eorundem etiam concubinis famulatu Ecclesiastico mancipatis. At magis, quam pœnæ, sanctissimorum Pontificum, at Presbyterorum exempla, et cohortationes, frequentes Synodi Provinciales, et barbariei pulsa caligine novus litterarum dies per Europam elucens, plurimum contulere, ut Clerici tandem suæ professionis reminiscerentur.

Igitur Jure novo, scilicet post annum Christi millesimum, primum indicata non majoribus modo, verum et inferioribus Clericis lex cœlibatus, vel saltem continentiæ, scilicet ut grassanti incontinentiæ fræna injicerentur; ita Concilium Ticinense an. 1020, Bituricense an. 1031, Tolosanum an. 1056, aliæque apud Thomassinum *Part. 1, Lib. 2, cap. 65*. At deinde veterem dumtaxat disciplinam revocari satius visum est: nimirum ut soli majores Clerici, ipsique adeo Subdiaconi, cœlibatus, vel dumtaxat continentiæ legi subderentur, inferioribus eidem legi subductis: Concilia Rothomagense an. 1072 *Can. 15*, Juliobonense an. 1080 *Can. 9*, Melphitanum in Regno Neap. an. 1089 sub Urbano II *Can. 12*, Claramontanum an. 1095 *Can. 5*, Remense an. 1148 *Can. 5*. Videsis Thomassinum *ibidem*.

Porro sæculo XII plura novæ disciplinæ capita in Ecclesiam inducta sunt: Primum: Ut Clerici, licet minores, si uxores ducant, ab ordine ablegentur, et Ecclesiis suis, sive beneficiis priventur: *Cap. 1, 2, 5 de Clericis conjugatis*; dein et omni clericali privilegio frustrati sunt: Innocentius III *Cap. 7 eodem*. Demum Honorius III *ibidem Cap. 9* immunitate quoque ecclesiastica res, et bona illorum non gaudere declaravit. Verum hæc Pontificiæ Constitutiones non videntur suum sortitæ effectum. Haud multo post Bonifacii VIII *canonis*, ac fori privilegium Clericis conjugatis, qui bigami non sint, vestigium utantur clericali, ac tonsuram gestent, vel reddidit, vel confirmavit: Eandem disciplinam firmarunt, quæ post sequutæ sunt Synodi: ac demum Tridentina Sess. 25, Ref. cap. 6: *In Clericis conjugatis servetur constitutio Bonifacii VIII, quæ incipit: Clerici qui cum unicis: modo hi Clerici alicujus Ecclesiæ servitio, vel ministerio ab Episcopo deputati, eidem Ecclesiæ serviant, vel ministrent, et clericali habitu, et tonsura utantur: nemini quoad hoc, privilegio, vel consuetudine, etiam immemorabili, suffragante*. In Hispania, ex *Leg. 6, et 7, Tit. 10 Lib. 1 Novis. Compil. Trident.* Decretum de Clericis conjugatis adamussim observatur.

Alterum: Ordinem Sacrum tunc primum sæculo XII impeditenti dirimentis naturam induisse. Et sane Synodus Lateran. sub Innocentio II an. 1159, *Can. 7, et 8*, hæc in re ita decrevit: *Statuimus quatenus Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Regulares Canonici, Monachi, atque Conversi professi, qui sacrum transgredientes propositum, uxores sibi copulare præsumserint, separentur. Hujusmodi namque copulationem, quam contra ecclesiasticam rationem constat esse contractam, matrimonium non esse censemus. Id ipsum de Sanctimonialibus præcipimus*. Quod dein confirmavit Syn. Remens. an. 1148, duos præf. Lateran. Canones transcribens *Can. 7*. Videsis Gratian., *Can. 40 Caus. 27 Quest. 1*, qui illum tribuit Cone. Romano.

Jure Hispano ex *Leg. 41 Tit. 6, Partit. 1*, Clerici, à Subdiaconatu, contractantes matrimonium, excommunicantur, et Beneficiis privantur usque dum congruam egerint pœnitentiam: *Cap. 1, et 5 Cleric. conjug., et Leg. 48 Tit. 4 Lib. 1 Fori Judicum*. Mulier vero scienter nubens, etsi specie tenus, Clerico in Sacris constituto, in servitutum tradebatur Ecclesiæ: *Can. 40 Dist. 51*, si ingenua esset; si autem ancilla, venundari debebat, et pretium Ecclesiæ, cui Clericus inserviebat, conferendum. Filii ex id genus matrimonio nati, in parentum bona minime succedebant: *Leg. 2 Tit. 5*

Lib. 5 Ordinam. Reg., quin et in perennem Ecclesiæ servitutum redigendi erant: Synod. Tolet. IX *Can. 10*. Demum hujus criminis cognitio ad S. Inquisitionis Tribunal (*) spectabat, ex *num. 8 Edicti*, quod singulis annis publicabatur.

Tertium: Uxori publicum perpetuæ continentiæ votum coram Episcopo esse emittendum, ubi marito det veniam sacros ordines suscipiendi: atque adeo neque defuncto marito, istiusmodi uxori licet denuo nubere. Adhæc *si talis fuerit, quæ suspitione non careat, voto continentiæ celebrato, à sæcularium hominum se conversatione removeat, et in loco religioso, ubi Deo serviat, perpetuo commoretur*. Ita Alexander III *Cap. 5, 6, et 8 de Convers. Conjugator*. Uno verbo: si conjux senex fuerit, in sæculo remanere poterit, continentiam professa; si adolescentula, sollemne castimoniam votum profiteri debet; *Leg. 58 Tit. 6 Partit. 1*. Hujusce disciplinæ jam inde ab sæculo VI licet vestigia repetere, uti evincitur ex Syn. Matisconen. II *Can. 16*, ac præcipue ex Antissiodorensis *Can. 22*, qui in hanc modum se habet: *Non licet relictæ Presbyteri, nec relictæ Diaconi, nec Subdiaconi, post ejus mortem maritum accipere*. In Hispania jam inde ab sæculi V initio viduæ Episcoporum, Presbyterorum, et Diaconorum vetabantur sub perpetuæ, excommunicationis pœna nubere: Syn. Tolet. I *Can. 18*. At non desunt qui putent, nuptias hujusmodi viduis interdicti, non ob continentiam votum, ad quod emittendum nullibi coguntur, sed ob servandam bonam memoriam maritorum, eadem prorsus ratione, qua Regum etiam viduis secundæ vetabantur nuptiæ in Syn. Tolet. XIII *Can. 5*, et CæsarAugust. III *Can. 5*; vel potius quia, quam Bigamiam in Clericis execrarentur, eandem legem ad uxores etiam Clericorum extendi debere existimarent.)

TITULUS III.

DE HIERARCHIA JURISDICTIONIS.

1 ET 2. HIERARCHIA JURISDICTIONIS, EJUSQUE MAGISTRATES, ET CAPUT OMNIUM.—5. DIVISIO DIOECESON.—4. EX OMNIBUS MEMBRIS IN UNUM COLLECTIS UNA FIT CATHOLICA ECCLESIA.—5. EPISCOPI PARTICULARES ECCLESIAS REGUNT.—6 AD 8. CAPUT ECCLESIE UNIVERSÆ, CENTRUMQUE UNITATIS, ET NECESSITAS JURISDICTIONIS IN HOC CARITE.—9 AD 11. MINORES MAGISTRATUS, ET MINISTRI HIERARCHIÆ JURISDICTIONIS.

Demonstrata jam ordinis Hierarchia, nunc Hierarchiam explicabimus, quæ jurisdictionis appellatur. Ea pertinet ad optimum Ecclesiæ regimen, quod ut recte consistat, suos habere debet Magistratus, sicuti suos habet civilis societas, qui imperium exercent in illam hominum multitudinem, quibus societas constat, ne inter eos, si nemini pareant, necessario magna perturbatio, et confusio rerum omnium existat. Ea de causa creati sunt à Christo Episcopi, qui non solum spiritualia bona in homines

(*) Quod Reg. deer. 15 julii 1854 abolitum est: unde nunc apud nos talis criminis repressio ordin. eccl. jurisdictionis est.

conferrent, sed etiam essent præcipui christianæ societatis Magistratus.

2. Sed inter hos Magistratus unus esse debebat, qui ceteris præset, societatemque universam regeret, ac moderaretur. Id postulabat divina sapientia Legislatoris, qui huic societati caput, et principem daret (1), atque illa unitas tum fidei, qua Christianos omnes convenire volebat, tum caritatis, qua cuncta Ecclesiæ membra inter se eodem pacis, et communionis vinculo copulari debent (2). Quæ enim esset hæc unitas, nisi unus esset toti Ecclesiæ præpositus, qui illam tueretur, et custodiret, quique omnes una fide, una caritate, una demum Ecclesia jungeret? Itaque Petro, ejusque successoribus Summis Pontificibus datus est hic Primatus, ut per unum caput una esset Ecclesia, sive, ut loquitur Hieronymus (3), *ut capite constituto, schismatis tolleretur occasio.*

(1) Utar testimonio heterodoxi hominis, sed philosophi præstantissimi, Guillelmi Leibnitii, qui ex ratione agnovit Primatum in Ecclesia necessitatem, et in eo etiam necessitatem jurisdictionis. Nam scribens de Romano Pontifice ep. 8 tom. 1 ep. edit. Lips. an. 1754 pag. 55 habet hæc: *Cum Deus sit Deus ordinis, et corpus unius Ecclesiæ catholice, et apostolice uno regimine, hierarchiaque universali continendum juris divini sit; consequens est, ut ejusdem sit juris supremus in eo spiritualis magistratus.... directoria potestate, omnique necessaria ad explendum munus pro salute Ecclesiæ agendi facultate instructus.* Utor inquam hoc testimonio ut omnes intelligant, quid sola posit recta ratio in homine vel hæretico, sed ingenio præstante; ceterum Catholici omnes agnoscunt hanc Primatus necessitatem, ejusque à Christo factam institutionem, quod dogma catholice fidei est; cujus quidem Primatus naturam egregie inter ceteros persecuti sunt Bellarminus *de Roman. Pontif. lib. 1 et 2 fere per tot. pag. 251 et seq. tom. 1 opp. ed. Venet. 1721.* Marnæus *Orig. et antiq. Christ. l. 4 par. 2 c. 1 et seq. tom. 5 pag. 5 pag. 1 et seq.* Petrus Bellarminus *De vi ac ratione Primatus Roman. Pontif.*

(2) Confer Ballerinum *loc. cit. cap. 8 et seq.*

(3) *Lib. 1 advers. Jovinian. cap. 26 col. 279 tom. 2 ed. Vallarsii Verona.*

3. Apostolos misit Christus ad nunciandum Evangelium in universum orbem terrarum, neque inter singulas provincias, aut civitates distribuit. Sed ipsi deinceps, aucto Fidelium numero, divisionem illam instituerunt, quam necessariam esse existimaverunt, ut recta regiminis ratio constaret. Atque hinc prima est repetenda origo divisionis dioceseon, et origo etiam Patriarcharum, ac Metropolitanarum. Cuncta hæc ab Apostolis adumbrata, deinceps ab Ecclesia absoluta, ac definite constituta sunt.

4. Quare illa missio in orbem universum propria, et pecu-

liaris fuit Apostolorum, per quos ubique nuncianda erat Christi religio (1); sed ea populis nunciata, et patefacta, certi sunt constituti fines, intra quos unusquisque Episcopus jurisdictionem exerceat. Hinc Patriarchis plures provinciæ, et nationes, Primatibus una natio, aut regnum, Metropolitanis una provincia, Episcopis diocesis una data est. Horum quilibet imperium habet in illum terræ tractum, cui præpositus est. Sed ex his omnibus unum debet effici corpus, quale est Ecclesia catholica: effici autem nequit, nisi cuncta in unum conjungantur; conjungi vero non possunt, nisi omnia unum caput, et unum commune centrum habeant.

(1) Ampla illa potestas (semper tamen obnoxia Petro omnium capiti, et principi) quæ in Ecclesiæ regimine Apostolis data est, in uno Petro ordinaria fuit, ideoque ad ejus successores delata est; verum in ceteris Apostolis fuit extraordinaria, neque ad successores transit, sed illorum obitu expiravit. Audiatur Natalis Alexander *Histor. Eccles. dissert. 4 ad sæc. 1 §. 4 tom. 5 pag. 85 edit. Venet. 1776.* cujus hæc verba sunt: *summa potestas in Ecclesia non solum data est Petro, sed reliquis etiam Apostolis, et his quidem ut tanquam extraordinario munere, et cum eis interituro fungerentur. Unde omnes illud Pauli merito sibi vindicare poterant: instantia mea quotidiana sollicitudo omnium Ecclesiarum. Sancto verò Petro concessa est auctoritas illa suprema tanquam ordinario Pastori, cui perpetuo succederetur, Apostolica tandem auctoritate ad unum revocata. Unde S. Petri Sedes antonomastice Apostolica dicta est à S. Hieronymo etc.* Ita etiam docent Thomassinus, Hallierus, Petrus de Marca, Bossuetius alique complures, idque confirmat Facultas Parisiensis, quæ damnavit M. Antonium de Dominis, negantem nisi Sacris Scripturis discrimen potestatis inter Apostolos, eamque propositionem hæreticam, atque schismaticam declaravit intellectam *de jurisdictione Apostolica ordinaria, quæ in solo D. Petro subsistebat.* Consule Ballerinum *de potest. eccles. Sum. Pontific. etc. cap. 1 §. 6 pag. 10 et seq. edit. Augustæ Vindelic. 1770.*

5. Itaque omnes Episcopi, qui suis præfecti sunt Ecclesiis, seu membris, quæ omnia in unum collecta, una catholica Ecclesia continet, curare debent, ut particulares Ecclesiæ, quas regunt, in unum confluant commune centrum, atque uni capiti subjiciantur. Sic enim Ecclesiæ unitas efficitur, et conservatur, cum omnia membra unum caput agnoscunt, et unum habent centrum, in quo conjunguntur.

6. Commune hoc unitatis centrum, et hoc omnium caput Christus Petrum constituit. Sed cum ipse vita fungi deberet, Ecclesia autem usque ad consumationem sæculi esset futura, alius, eo mortuo, constituendus erat, qui Ecclesiam universam regeret. Itaque ad Petri successores transmissum est munus, et

translata potestas, quod, et quæ Petro à Christo datum, dataque fuerat. Hi sunt Romani Pontifices, qui ipsum tenent in Ecclesia locum, quem vivens tenuit Petrus; hoc est locum Capitis, et Capitis non otiosi, sed præditi, instructique potestate, quam habere debet Caput Ecclesiam regens.

7. Non enim Christus hoc Caput constituit, ut vacuum, et inane nomen haberet, sed ut totius Ecclesiæ unitatem custodiret. Ex quo efficitur, ut ei dederit omnem potestatem, qua opus est, ut suas impleat partes; cum dici nequeat, Christum alieni dedisse munus, et non dedisse facultates, sine quibus munus ipsum exerceri non potest. Cujus rei consequens est, ut Primatus, quem Petrus, ejusque successores à Christo acceperunt, non tantum honoris, et dignitatis, sed etiam jurisdictionis esse debeat. Atque errant vehementer, qui cum ignorare non possint, Primatus instituendi causam fuisse unitatem tot hominum, et tot Ecclesiarum, ex quibus una efficitur Ecclesia catholica, aut nullum esse putant caput, per quod illa hominum, et Ecclesiarum multitudo jungatur, aut caput fingunt inane, et otiosum, sine vi, et potestate, qua homines ad parendum cogat; quemadmodum si quis exercitum conficeret sine Imperatore, aut Imperatorem daret, qui umbratile haberet nomen, vacuum potestate, et imperio, cui milites pareant, et per quod in officio contineantur.

8. Cumque Summus Pontifex omnes, quæ una catholica Ecclesia complectitur, diœceses, provincias, nationes cogere ad unitatem debeat, in omnes potestatem habeat necesse est. Ita ejus imperium, quod totam comprehendit Ecclesiam, fertur in omnes Patriarchas, Primates, Metropolitans, Episcopos; quoniam si quis esset eorum non obnoxius huic potestati, is impune dirumpere posset unitatem, quæ à catholica Ecclesia disjungi non potest. Atque hæc ecclesiasticæ hierarchiæ ratio est, ut Christiani omnes Episcopis, Episcopi Metropolitans, Metropolitæ Primatibus, ac Patriarchis, cuncti demum Romano Pontifici subiciantur. Episcopi, Metropolitæ, Primates, Patriarchæ, et omnium Princeps Summus Pontifex proprie efficiunt hierarchiam, quæ jurisdictiones appellatur.

9. Reliqui Magistratus creati sunt, ut auxilio essent Episcopis, atque in eos derivata est pars jurisdictionis, quæ integra ad Episcopum pertinet. Hinc instituti Coadjutores, ut Episcopo impedito opem ferrent, Chorepiscopi, ut præessent oppidis diœcesis, Vicarii, ut Episcopi vires gererent, ceteri demum Ma-

gistratus, quibus sub Episcopo certa in populum potestas data est.

10. Quin etiam quibusdam clericis tributum est certum officium sine jurisdictione, quibusdam, præter officium, etiam honoris prærogativa, et hinc ortæ Dignitates, Personatus, Officia, quæ omnia generali beneficiorum nomine comprehenduntur. Adjunctam habent dignitatem ea beneficia, quorum rectores, præsertim in cathedralibus, aut in collegiatis ecclesiis, et quædam fruuntur honoris prærogativa, sive præeminentia, et administratione, ac jurisdictione, ideoque tametsi cum reliquis canonicis corpus unum conficiant, ab iis tamen propter hanc administrationem, præeminentiam, et jurisdictionem distinguuntur. Personatum habere dicuntur ii, qui solam habent honoris prærogativam sine administratione, et jurisdictione (1); officium denique, qui administrationem habent, carent præeminentia, et jurisdictioni.

(1) Personatus nomen primum in jure canonico adhibuisse Alexandrum III, illudque à Gallis sumpsisse, tradit Cujacius in *tit. de Præben. et Dignit.* tom. 6 col. 962 edit. Mutin. seu Venet. 1778.

11. Generatim statui non potest, quæ beneficia inter Dignitates, quæ inter Personatus, quæ inter Officia sint referenda, cum unaquæque ecclesia suas habeat consuetudines, et quam Dignitatem in una ecclesia obtinet Archidiaconus, vel Archipresbyter, in altera eam Decanus, vel Præpositus, vel Primitivus obtineat. Itaque jurisdictio, præeminentia, munus in omnibus ecclesiis Dignitatem, Personatum, Officium facit. Nos de omnibus agemus clericis, qui in Ecclesia vel munus habent, vel honoris gradum, vel jurisdictionem. Omnes enim referendi sunt ad hierarchiam jurisdictionis, quoniam omnes pertinent ad optimum Ecclesiæ regimen, quo hierarchia spectat. Illud tamen inter clericos, qui jurisdictionem habent, interque clericos, qui ea carent, discrimen est, quod hi tantum Ministri sunt, illi vero sunt etiam, post Episcopos, in ecclesiastica hierarchia Magistratus.